

Marek Antoni Nowicki

Europejski Trybunał Praw Człowieka – przegląd orzecznictwa (kwiecień–czerwiec 2005 r.)

Palestra 50/11-12(575-576), 189-191

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marek Antoni Nowicki

Europejski Trybunał Praw Człowieka – przegląd orzecznictwa

(kwiecień–czerwiec 2005 r.)

Obowiązek przestrzegania praw człowieka (art. 1)

Działanie państwa wynikające z zobowiązań związanych z członkostwem organizacji międzynarodowej nie budzi wątpliwości, jeśli prawa podstawowe są w niej chronione w stopniu możliwym do uznania za przynajmniej równy temu, który zapewnia Konwencja.

*Orzeczenie „Bosphorus Airways” v. Irlandia, 30.6.2005 r.,
Wielka Izba, skarga nr 45036/98, § 155.*

Jeśli organizacja zapewnia ekwiwalentną ochronę, to istnieje domniemanie, iż państwo nie odeszło od wymagań Konwencji.

*Orzeczenie „Bosphorus Airways” v. Irlandia, 30.6.2005 r.,
Wielka Izba, skarga nr 45036/98, § 156.*

Ochrona praw podstawowych w prawie WE jest równoważna systemowi Konwencji.

*Orzeczenie „Bosphorus Airways” v. Irlandia, 30.6.2005 r.,
Wielka Izba, skarga nr 45036/98, § 165.*

Zakaz tortur (art. 3)

W pewnych okolicznościach przymusowe karmienie może być poniżającym traktowaniem zakazanym w art. 3 Konwencji. Jeśli jednak aresztowany kontynuuje głodówkę, może dojść do konfliktu między prawem jednostki do integralności fizycznej i obowiązkiem państwa na podstawie art. 2 ochrony życia.

*Orzeczenie Nevmerzhitsky v. Ukraina, 5.4.2005 r.,
Izba (Sekcja II), skarga nr 54825/00, § 93.*

Niezbędnego środka terapeutycznego nie można w zasadzie uznać za nieludzki lub poniżający. To samo dotyczy przymusowego karmienia mającego uratować życie aresztowa-

nego, który świadomie odmawia przyjmowania pokarmu. Musi to być jednak rzeczywiście konieczne ze względów medycznych. Należy poza tym zapewnić odpowiednie gwarancje proceduralne.

*Orzeczenie Nevmerzhitsky v. Ukraina, 5.4.2005 r.,
Izba (Sekcja II), skarga nr 54825/00, § 94.*

Wyjątkowo mała powierzchnia do dyspozycji więźnia w celi może być tak dolegliwa, iż przekroczy poziom cierpienia nieuchronnie związany z pozbawieniem wolności i rodzi u więźnia poczucie zagrożenia, udręki i podrzędności prowadzące do poniżenia i upodlenia.

*Orzeczenie Novoselov v. Rosja, 2.6.2005 r.,
Izba (Sekcja I), skarga nr 66460/01, § 43.*

Przepełnienie w celach ze względu na obiektywne trudności, za które służba więzienna nie ponosi odpowiedzialności nie wyklucza naruszenia art. 3 Konwencji. Nawet, jeśli nie popełniono błędów, władze są odpowiedzialne na podstawie Konwencji za działania swoich organów ze względu na odpowiedzialność międzynarodową państwa przed Trybunałem.

*Orzeczenie Novoselov v. Rosja, 2.6.2005 r.,
Izba (Sekcja I), skarga nr 66460/01, § 45.*

Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego (art. 8)

Art. 8 wchodzi w grę w różnych sytuacjach związanych ze stanem środowiska naturalnego. Nie każde jednak pogorszenie się warunków ekologicznych prowadzi do jego naruszenia. Prawo do ochrony środowiska nie jest zagwarantowane w Konwencji. Problem na tle art. 8 pojawia się, gdy ingerencja ma bezpośredni negatywny wpływ na życie rodzinne i prywatne oraz dom.

*Orzeczenie Fadeyeva v. Rosja, 9.6.2005 r.,
Izba (Sekcja I), skarga nr 55723/00, § 68*

Negatywne skutki zanieczyszczenia środowiska – aby były objęte art. 8 Konwencji – muszą osiągnąć określony względny poziom, uzależniony od okoliczności, takich jak ich intensywność i okres utrzymywania się oraz skutki. Ważna jest również ogólna sytuacja środowiska naturalnego.

*Orzeczenie Fadeyeva v. Rosja, 9.6.2005 r.,
Izba (Sekcja I), skarga nr 55723/00, § 69.*

Skomplikowany charakter problemów ochrony środowiska powoduje, iż rola Trybunału jest głównie posiłkowa. Najpierw musi on ocenić, czy proces podejmowania decyzji był rzetelny i umożliwiał właściwe poszanowanie interesów jednostki chronionych w art. 8. Trybunał może tylko wyjątkowo posunąć się dalej i zakwestionować ocenę dokonaną przez władze krajowe.

*Orzeczenie Fadeyeva v. Rosja, 9.6.2005 r.,
Izba (Sekcja I), skarga nr 55723/00, § 105.*

Umożliwienie, aby domniemanie prawne przeważało nad rzeczywistością biologiczną i społeczną – niezależnie od ustalonych faktów i woli zainteresowanych i bez korzyści dla kogokolwiek – jest niezgodne z obowiązkiem państwa zapewnienia skutecznego poszano-

wania życia prywatnego i rodzinnego, nawet biorąc pod uwagę swobodę państwa w tej sferze.

Orzeczenie Znamenskaya v. Rosja, 2.6.2005 r.,
Izba (Sekcja I), skarga nr 77785/01, § 35.

Ochrona mienia (art. 1 Protokołu nr 1)

Przestrzeganie przez państwo prawa wspólnot europejskich jest interesem ogólnym w rozumieniu art. 1 Protokołu nr 1.

Orzeczenie „Bosphorus Airways” v. Irlandia, 30.6.2005 r.,
Wielka Izba, skarga nr 45036/98, § 150.

W systemie ochrony na podstawie Konwencji do władz krajowych należy w pierwszej kolejności ocena, czy istniał publicznie ważny problem wymagający działań prowadzących do odebrania własności.

Orzeczenie Jahn i inni v. Niemcy, 30.6.2005 r.,
Wielka Izba, skarga nr 46720/99; 72203/01 i 72552/01, § 91.

Pojęcie interesu publicznego musi być rozumiane szeroko. Zwłaszcza przepisy dotyczące wywłaszczeń zwykle wiążą się z potrzebą rozważenia kwestii politycznych, gospodarczych i społecznych.

Orzeczenie Jahn i inni v. Niemcy, 30.6.2005 r.,
Wielka Izba, skarga nr 46720/99; 72203/01 i 72552/01, § 91.

Swoboda ustawodawcy przy wprowadzaniu w życie polityk społecznych i gospodarczych musi być szeroka. Trybunał szanuje ocenę interesu publicznego przez ustawodawcę, chyba że jest ona oczywiście nieuzasadniona. Odnosi się to również do radykalnych zmian systemowych w kierunku gospodarki rynkowej.

Orzeczenie Jahn i inni v. Niemcy, 30.6.2005 r.,
Wielka Izba, skarga nr 46720/99; 72203/01 i 72552/01, § 91.

Warunki odszkodowania mają ważne znaczenie przy ocenie, czy kwestionowany środek pozwalał zachować uczciwą równowagę, a zwłaszcza, czy nie był dla skarżących nadmiernym obciążeniem. Odebranie mienia bez zapłaty sumy odpowiadającej w uzasadnionym stopniu jego wartości jest zwykle nieproporcjonalną ingerencją, a całkowity brak odszkodowania może być uznany za uzasadniony jedynie wyjątkowo.

Orzeczenie Jahn i inni v. Niemcy, 30.6.2005 r.,
Wielka Izba, skarga nr 46720/99; 72203/01 i 72552/01, § 111.

Państwo korzysta z szerokiej swobody rozwiązań prawnych związanych ze zmianami systemu politycznego i gospodarczego.

Orzeczenie Jahn i inni v. Niemcy, 30.6.2005 r.,
Wielka Izba, skarga nr 46720/99; 72203/01 i 72552/01, § 113.